

Новата приватизация на „Булгартабак” – пушек и дим, от който току виж изскочил правилния купувач

Лидия Шулева, зам.-председател на Българска нова демокрация

12 януари 2009 г.,

в. КЛАСА

На 1 февруари т.г. ще се навършват 4 години от оттеглянето на Бритиш Американ Табако от приватизацията на Булгартабак, заради усложнената политическа обстановка и скандали между управляващите партии. Провалена беше сделка договорена при следните параметри:

- цена – 250 млн. евро за 100% от капитала на цигарените фабрики в София, Пловдив и Благоевград,
- постигната договореност България да бъде център на цигареното производство на БАТ в Югоизточна Европа,
- Поет твърд ангажимент за изкупуване на български тютюни – 30% от тютюните, вложени в производството на цигари, ще са български.

На 24 ноември 2004г. в НС беше внесен „Доклад за изпълнение на стратегията за приватизация на „Булгартабак-холдинг” АД и оценка на възможностите за оздравяване и възстановяване дейността на предприятията в незадоволително финансово състояние”. В този доклад освен оценка за текущото състояние е направена прогноза при различни сценарии за развитието на холдинга. Ето и някои интересни данни от този доклад:

„Булгартабак-Холдинг” АД е основен производител на цигари на вътрешния пазар - притежава 96% от общия пазарен дял на цигари в страната.

Реализацията на български цигари на вътрешен пазар за периода 2001 - 2003 год. е сравнително стабилен - средно около 22 000 тона годишно, както следва:

- 2001 г. - 25 000 тона
- 2002 г. - 20 452 тона
- 2003 г. - 22 800 тона

Прогноза за периода 2005 – 2007 год. при продажба на български цигари на вътрешен пазар

2005 год. - 18 000 тона

Предвиденият спад в продажбите при запазване на сега действащите цени на дребно и запазване на сега действащото ценообразуване с близо 10% се обуславя от новите изисквания на етикетиране, маркиране и външно оформление на тютюневите изделия и контрабанден внос.

2006 год. - 16 000 тона

Спад в продажбите с около 11% поради предстоящата промяна на акцизната ставка в съответствие с договореностите, постигнати с ЕС и увеличението на цените на дребно на цигарите, контрабанден внос, предстоящи наредби от МЗ за ограничаване и забрана на тютюнопушенето на обществени места.

2007 год. - 13 000 тона

Приемането ни в ЕС и свободното навлизане на цигари от всички големи тютюневи компании е предпоставка за редуциране на пазарният дял на българските цигари на вътрешния пазар в порядъка на 30%-35%. Контрабандния внос и новите изисквания при етикетирането и маркировката на тютюневите изделия също ще окажат влияние на продажбите.

Размерът на нетните приходи от продажба на български цигари за „Булгартабак” за периода 2001-2003 е в порядъка на 400 млн. лв. годишно. (край на цитата от доклада)

Какво се случи през тези четири години?

Реализацията на български цигари на вътрешен пазар

	Отчет	Прогноза
• 2005 г. -	20 533 тона	18 000 тона
• 2006 г. -	14 826 тона	16 000 тона
• 2007 г. -	16 222 тона	13 000 тона
• Очаквана реализация за 2008г. -	около 12 000 тона.	

Нетните приходи от продажба на български цигари от 400млн.лв спадат на 264млн.лв. през 2007г., а за 2008г се очаква спад до 220млн.лв.

Според проведено през октомври 2008г. от МБМД проучване, **"Булгартабак" има пазарно присъствие от 65.3 % от цигарения пазар.** Законните вносни цигари са 20.1 %, а нерегламентираният внос е 14.6 %.

Продадено беше предприятието за филтри „Юрий Гагарин” за около 16млн.евро. Фабриците в Пловдив и Стара Загора също бяха продадени общо за около 25млн.евро. В същото време без да им бъде отнет лиценза за производство, т.е. с презумпцията се, че фабриците ще продължат да произвеждат цигари, беше решено всички работници да бъдат освободени и да им се изплатят обезщетения в размер на 14 млн.лв. В резултат от тази приватизация само срещу 18млн.евро нетен приход, Булгартабак се прости с производствения си монопол и създаде възможности за вътрешна конкуренция.

Ще цитирам още няколко от изводите и предположенията направени в доклада пред НС през 2004г.

« ИЗВОДИ:

За да се прогнозира перспективата пред цигареното производство в България следва да се анализира и опита на страни, присъединили се към ЕС.

Показателен е примерът на Унгария. При реструктурирането и приватизацията на Унгарския монопол избраният подход е бил базиран на самостоятелната продажба на всяка отделна фабрика, при което са създадени

условия за силна вътрешна конкуренция. Резултатът от тази политика се изразява в следното: на първия етап – унищожаване и закриване на по-слабите фабрики; на втория: в резултат на загубено време, усилия и приходи от ценови войни – големите фабрики не успяват да се подготвят за конкурентния натиск на европейския пазар и това доведе до затварянето им почти веднага след присъединяването. Присъствието дори на големи стратегически инвеститори не успя да неутрализира отрицателния ефект на изтощителната вътрешна конкуренция.

В тази връзка при определяне начина на приватизация пред «Булгартабак-Холдинг» АД стоеше въпроса дали да се оставят на пазара жизнеспособните предприятия и да се засилят позициите им чрез привличане на чуждестранни инвеститори като се запази тяхната сила и се подготвят за свободния пазар на ЕС или да се даде възможност за привличане на повече от двама конкуренти на вътрешния пазар и да се повтори примера на Унгария. Другата възможност е без приватизация Групата Булгартабак да продължи да съществува в сегашната ситуация, като се продължи изтощаването и намаляването на конкурентноспособността на добрите предприятия и се поддържа изкуствено производство и заетост на почти фалирала дружества.

Ако целта ни е да имаме предприятия, годни не само за българския пазар, а и за ЕС, и като се има предвид че:

1. Направеният анализ показва все по-голямата относителна тежест на две дружества в цигареното производство – «Благоевград-БТ» АД и «София-БТ» АД.

2. Дружествата от Групата съществуват единствено благодарение на пренасочване на средства от двете най-големи фабрики.

можем да направим извода, че ако искаме след 2007 год. да има работещи цигарени фабрики в България, то цигареното производство следва да се концентрира максимум в две фабрики („София-БТ” АД и „Благоевград-БТ” АД) при оптимизиране на разходите и непрекъснато повишаване на технологичните им възможности. Това е необходимо с оглед постигане на максимална конкурентноспособност, както от гледна точка на технологията, така и на ефективност на производството и търговията в сравнение с всички останали „оператори” на цигарения пазар в рамките на ЕС.» (край на цитата)

Непоправимото вече е факт. Фабриците в Пловдив и Стара Загора са продадени и обявиха, че започват производство на собствени марки. Освен започналите ценови войни с вносителите налице е и вътрешна конкуренция.

След решението на НС за отмяна на стратегията за приватизация станала наистина безмислена вече, АП започна поредната процедура за приватизация. Ето някои въпроси, на които ще трябва да се даде отговор:

- Какво бяха и какво представляват сега фабриците в Благоевград и София;
- Каква цена би платил евентуалния купувач при силна вътрешна и външна конкуренция и в условията на глобална финансова и икономическа криза;

Отговорът е алтернативен:

Или това е поредното упражнение на тема приватизация на «Булгартабак», или най-после цената и условията са станали подходящи за правилния купувач и е дошло неговото време.

